

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گل چینی

«جلد اول»

دوره‌ی متوسطه‌ی حرفه‌ای

۱۳۸۹

جمهوری اسلامی ایران

وزارت آموزش و پرورش

تعلیم و تعلم عبادت است

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : شورای برنامه‌ریزی دوره‌ی متوسطه‌ی حرفه‌ای

نام کتاب : گل چینی (جلد اول) - ۱۸۱/۱۳

مؤلفین : زهره خجسته، زهرا معینی

مدیریت امور چاپ و تولید : سیداحمد حسینی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره‌ی کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱ ، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶ ، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب سایت : www.chap.sch.ir

مدیر هنری و طراح گرافیک : علی معینی

با همکاری : نازلی مشایخی

ناشر : سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

چاپخانه : شرکت افست (سهامی عام)

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ دوم سال ۱۳۸۹

شابک ۷-۱۶۳۱-۰۵-۹۶۴ ISBN 964-05-1631-7

بسم الله الرحمن الرحيم

طراحی سیستم های آموزشی، پرورشی و توان بخشی با توجه به رویکرد های نوین آموزشی به منظور تامین نیازهای دانش آموزان با نیازهای ویژه از اهداف و وظایف اصلی سازمان آموزش و پرورش استثنایی به شمار می رود.

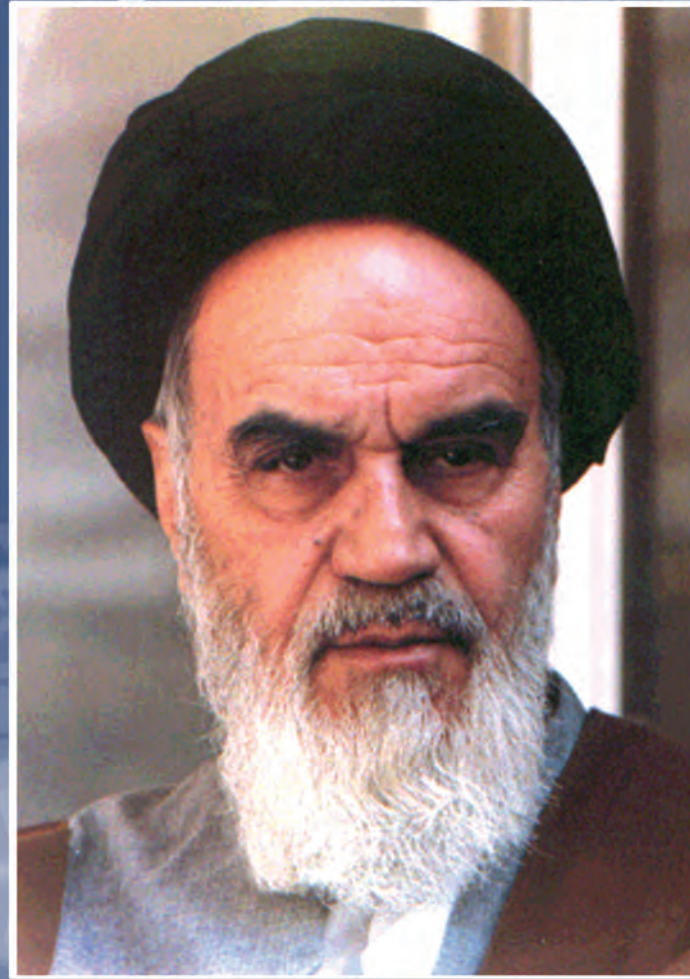
طراحی « دوره ی متوسطه ی حرفه ای » یک بار دیگر ندای اجرای عدالت آموزشی را در جامعه اسلامی طنین افکن نموده و زمینه های مساعد برای به فعلیت رساندن استعداد ها و توانایی های دانش آموزان با نیاز های ویژه را فراهم می سازد.

تاکید بر رویکرد حرفه آموزی در این نظام آموزشی نه تنها باعث توانمند تر شدن دانش آموزان با نیازهای ویژه در فرآیند تحصیل و یادگیری می گردد؛ بلکه از این طریق مدرسه به رسالت خویش که همانا آماده کردن دانش آموزان برای زندگی مفید و پویا در جامعه است، دست می یابد.

خداوند را شاکر و سپاسگزاریم که این توفیق حاصل گردید که نسبت به برنامه ریزی درسی دوره ی متوسطه ی حرفه ای با رویکرد حرفه آموزی که با مقتضیات عمومی این دانش آموزان تناسب داشته و از انعطاف لازم برای انطباق با انواع توانایی ها و آمادگی ها برخوردار می باشد، اقدام نماییم.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی بر خود واجب می داند از زحمات تمامی عزیزانی که در این حرکت مهم نقش اساسی ایفا کردند به ویژه کارشناسان و معلمان مدارس استثنایی و همچنین سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی و مراکز وابسته تشکر و قدردانی نماید.

امید است معلمان، کارشناسان و صاحب نظران آموزش و پرورش با نظرات ارزشمند خود این سازمان را در ارتقا کیفی برنامه های درسی ارائه شده، بیش از پیش یاری نمایند.

عناوین

- ۶ سخنی با مربیان
- ۷ مقدمه
- ۸ گل سازی با خمیر چینی
- ۹ نکات ایمنی و بهداشتی
- ۱۰ آشنایی با ابزار گل سازی
- ۱۲ تهیه خمیر چینی (نوع اول)
- ۱۴ رنگ آمیزی خمیر گل چینی
- ۱۶ رسم الگو و برش آن
- ۱۸ قرار دادن الگو بر روی خمیر و برش آن
- ۲۰ ساخت تابلوی گل پنج پر
- ۲۲ استفاده از الگوهای قالبی در ساخت گل
- ۲۴ تزئین جعبه‌ی زیورآلات
- ۲۶ تزئین قاب عکس
- ۲۷ تزئین گلدان سفالی

تختی با مرپیان

صنایع دستی تبلور ذوق و هنر اندیشه انسان بوده و بیانگر آداب و رسوم و اعتقادات مردم می باشد. کشور ایران به دلیل وسعت زیاد و شرایط اقلیمی متفاوت و نیز تمدن دیرینه دارای آثار مختلفی از صنایع دستی می باشد و ترویج این فرهنگ از اهم وظایف هر ایرانی می باشد و آموزش و پرورش در این زمینه رسالتی خاص دارد. آموزش این هنرها علاوه بر احیاء فرهنگ دیرین ایرانی و اسلامی باعث غنای روحی و روانی دانش آموزان شده و در رفع نیازهای مادی آنها موثر است.

در این مجموعه به آموزش هنر گل سازی با خمیرچینی پرداخته شده است. ساخت گل چینی بیش از یک دهه است که وارد ایران شده است و علاقمندان بسیاری را به خود جذب کرده است. آموزش این هنر به دانش آموزان علاوه بر افزایش حس خودباوری موجب استفاده بهینه از اوقات فراغت شده و آنها را در کسب استقلال مالی یاری می رساند.

در آموزش فعالیت های این کتاب موارد ذیل مورد توجه قرار گیرد. ساختار کتاب به گونه ای تدوین گردیده است که در پایان فعالیت ها یک وسیله کاربردی ساخته می شود. همکاران محترم می توانند قبل از انجام فعالیت ها و به منظور دست ورزی دانش آموزان تمریناتی را برای دانش آموزان پیش بینی و اجرا نمایند.

آموزش فعالیت به روش تحلیل فعالیت ارائه گردیده است و به منظور انطباق برنامه آموزشی با سطح توانایی و استعداد دانش آموزان می توانید گام ها را به اجزای کوچکتری تقسیم نمایید. همچنین علاوه بر آموزش هر گام فرآیند آموزشی هر فعالیت مورد توجه قرار گیرد تا دانش آموزان بتوانند به طور مستقل فعالیت مورد نظر را انجام دهند. از خلاقیت و نوآوری خود در ارائه فعالیت های تکمیلی استفاده کنید.

با توجه به این که یادگیری این هنر به اشتغال زایی دانش آموزان کمک می کند آموزشهای خود را با نیازهای بازار مصرف این هنر هماهنگ نمایید.

ارزشیابی این درس به صورت عملی می باشد.

در پایان خواهشمند است ما را از کاستی های این کتاب آگاه نموده تا در چاپ های بعدی مورد لحاظ قرار گیرد.

مقدمه

به تصاویر زیر توجه کنید و درباره آن ها گفت گو کنید.

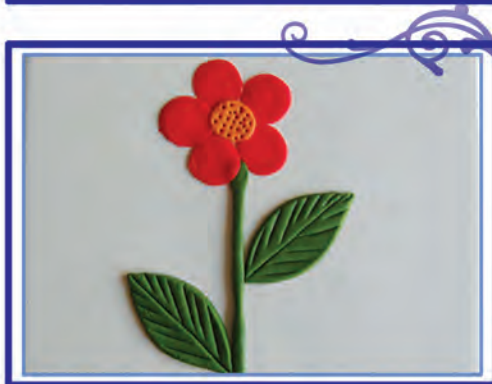
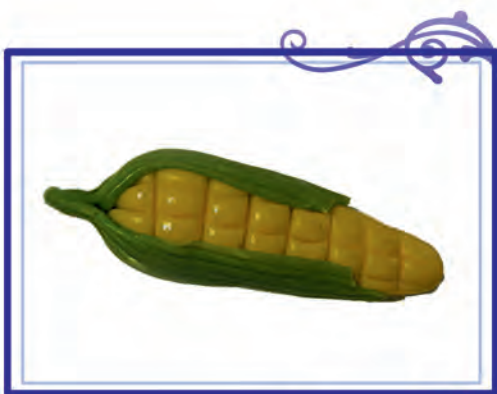

انسان ها با کمک دست های خود می توانند اشیاء و چیزهای مختلف و زیبایی را درست کنند و از آن ها استفاده نمایند. مانند ظرف سفالی، سبد حصیری، فرش و یا یک رومیزی. به درست کردن این دست ساخته ها صنایع دستی می گویند. یکی از صنایع دستی زیبا ساخت گل چینی است که در آن وسایلی مانند: تابلوهای تزئینی، انواع گل، مجسمه و زیورآلات ساخته می شود. زیبایی و تنوع گل های چینی باعث محبوبیت و رواج این حرفه بین دوستداران هنر شده است. شما هم می توانید با یادگیری هنر گل سازی با خمیر چینی اوقات فراغت خود را به خوبی پر کرده و برای خود کسب درآمد کنید.

درس اول

گل سازی با خمیر چینی

هنر گل سازی با خمیر چینی به مجموعه فعالیت هایی گفته می شود که در طی آن فرد هنرجو با استفاده از خمیر چینی و روش های خاص این هنر، اقدام به ساخت انواع گل های زینتی کند. محصولات این هنر می تواند در ساخت انواع تابلوها، گلدان ها، وسایل تزئینی منزل، زیورآلات و...مورد استفاده قرار گیرد.

نکات ایمنی و بهداشتی کار:

- ۱- محیط کارگاه دارای دستگاه تهویه و یا پنجره باشد تا هوا در آن جریان پیدا کند.
- ۲- در کارگاه جعبه کمک های اولیه وجود داشته باشد.
- ۳- میز کار در اندازه و ارتفاع مناسب انتخاب شود.
- ۴- قبل از شروع به فعالیت، حتما لباس کار پوشیده شود.
- ۵- قبل از کار با خمیر گل چینی، حتما دست ها با آب و صابون شسته و خشک شود.
- ۶- در هنگام کار با رنگ روغن از ماسک استفاده شود.
- ۷- پس از پایان کار، ابزار مورد استفاده تمیز شده و در جای مناسب قرار داده شود.
- ۸- برای جلوگیری از خستگی در ضمن کار، چند حرکت ساده نرمشی انجام شود.

درس دوم

آشنایی با ابزار گلسازی

برای آموزش و یادگیری هر حرفه ابتدا لازم است که با ابزار و وسایل خاص آن حرفه آشنا شویم. استفاده از ابزار مناسب و نحوه صحیح کاربرد آن ها در انجام هر چه بهتر کار مؤثر خواهد بود.

۱- وردنه

از وردنه برای پهن کردن خمیر استفاده می شود

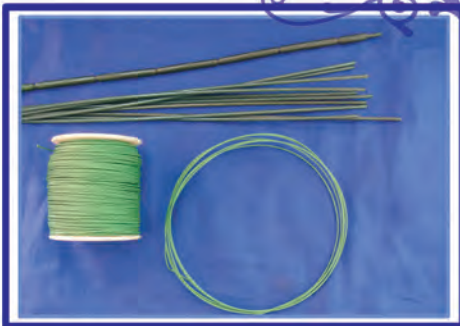
۲- قلم مو

قلم مو برای رنگ کردن و نقاشی روی قطعات گل چینی به کار می رود.

۳- قیچی

از قیچی کوچک سرتیز برای برش خمیر گل و از قیچی بزرگ برای برش کاغذ و طلق استفاده می شود.

۴- سیم گل سازی

از سیم گل سازی برای ساقه زدن گل ها و گلبرگ ها استفاده می شود.

۵- ابزار شماره ۱۱

از این وسیله برای فرم دادن و رگبرگ زدن گل ها و برگ ها استفاده می شود.

۶- چاقو

چاقو برای بریدن خمیر به کار می رود.

۷- چسب چوب

از این چسب برای وصل کردن قطعات گل چینی به هم دیگر استفاده می شود.

۸- چسب گرم (حرارتی)

از چسب گرم برای وصل کردن گل های آماده با قطعات بزرگ بر روی تابلو، گلدان و... استفاده می شود.

همراه مربی خود ابزار های ذکر شده را بررسی کنید. درباره کاربرد آن ها گفت و گو نمایید. کدامیک از این ابزارها را می شناسید و قبلاً از آن استفاده کرده اید؟ در طی آموزش های بعدی شما با کاربرد این ابزار بیشتر آشنا خواهید شد. و می توانید این درس را مرور کنید.

درس سوم

تهیه خمیر چینی (نوع اول)

برای ساخت گل های چینی ابتدا باید خمیر مورد نیاز را آماده کنید.
وسایل و مواد مورد نیاز:

آرد بدون سبوس ۱ پیمانه
چسب چوب ۱ پیمانه سرخالی
روغن مایع به میزان لازم
قاشق
کاسه متوسط
کیسه نایلونی (کیسه فریزر)

مراحل انجام کار

- ۱- دستهای خود را به دقت با آب و صابون بشوئید.
- ۲- وسایل مورد نیاز را روی میز مقابل خود قرار دهید.
- ۳- آرد را داخل کاسه بریزید و چسب چوب و روغن مایع را به آن اضافه کنید.

- ۴- با قاشق تا جایی که ممکن است مواد را مخلوط کنید.

۵- دست های خود را با روغن مایع چرب کرده و خمیر را در حدود ۱۵ دقیقه ورز دهید.

در صورتی که خمیر به میزان کافی ورز داده نشود ترک خواهد خورد.

۶- خمیر را داخل کیسه قرار دهید و خوب ببندید تا هوا به آن نرسد. از این خمیر در فعالیت های بعدی استفاده خواهید کرد.

این خمیر به مدت یک ماه داخل یخچال قابل نگهداری است.

تمرین :

برای آن که مهارت بیشتری در تهیه خمیر چینی پیدا کنید، در گروه های دو یا چند نفره قرار بگیرید و با نظارت مربی اقدام به تهیه خمیر (با پیمانه های کوچک تر) کنید. خمیر تهیه شده خود را با یکدیگر مقایسه کنید.

درس چهارم

رنگ آمیزی خمیر گل چینی

برای ساخت گل های چینی لازم است خمیر آن قبلاً رنگ آمیزی شود. شما برای رنگ آمیزی خمیر ابتدا باید با ترکیب رنگ ها آشنا شوید.

الف) تهیه نمودار ترکیب رنگ ها

وسایل و مواد مورد نیاز:

رنگ گواش

قلم مو

مقوا یا کاغذ در سایز A4

مراحل انجام کار:

۱- رنگ های اصلی گواش زرد، قرمز، آبی و همچنین دو رنگ سیاه و سفید را روی میز قرار دهید.

۲- مقدار کمی از رنگ زرد را روی پالت بگذارید

و سپس مقدار کمی رنگ آبی به آن اضافه کنید

و توسط قلم مو آن را مخلوط کنید. ملاحظه می کنید

که رنگ سبز ایجاد می شود.

۳- با رنگ سبز به دست آمده روی مقوای سفید یک مربع کوچک را رنگ آمیزی کنید.

۴- بالای مربع سبز رنگ نام رنگ های تشکیل دهنده آن را بنویسید.

۵- تمامی مراحل ۱ الی ۴ را برای رنگ های زیر تکرار کنید.

قرمز + زرد = نارنجی

آبی + قرمز = بنفش

سبز + قرمز = قهوه ای

قرمز + سفید = صورتی

صورتی + زرد = گل بهی

سیاه + سفید = خاکستری

تمامی رنگ های بدست آمده، با اضافه کردن رنگ سفید روشن تر و با اضافه کردن رنگ سیاه تیره تر خواهند شد.

۶- مقوای رنگ آمیزی شده خود را به دیوار کلاس نصب کنید تا در هنگام رنگ آمیزی

خمیر گل از آن استفاده کنید.

ب) رنگ آمیزی خمیر گل چینی

وسایل و مواد مورد نیاز:

خمیر چینی آماده شده در فعالیت شماره ۳

رنگ روغن

وازلین

کیسه فریزر

مراحل انجام کار:

۱- ابتدا دست ها را با آب و صابون به دقت بشویید

سپس با وازلین چرب نمایید.

۲- از خمیر آماده شده به اندازه گردو برداشته

و خوب ورز دهید.

۳- از ترکیب رنگهای مرحله (الف) استفاده نمایید.

و رنگ سبز را بسازید

۴- رنگ سبز ساخته شده را به خمیر اضافه نمایید.

می توانید برای رنگ زدن خمیر، از رنگ آماده

سبز استفاده کنید.

۵- خمیر را خوب ورز دهید.

برای رنگ کردن خمیر باید دقت کنید که همیشه از مقدار

کمی رنگ استفاده نمائید، چون خمیر پس از خشک شدن

کمی تیره تر خواهد شد.

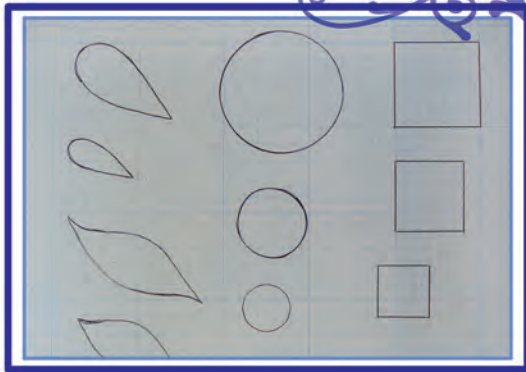
۶- خمیر رنگ شده را درون کیسه فریزر

نگه داری نمایید.

خمیرهای رنگ شده خود را یکدیگر مقایسه کنید.

درس پنجم

رسم الگو و برش آن

وسایل و مواد مورد نیاز:

طرح اولیه

خط کش

مقوا

قیچی

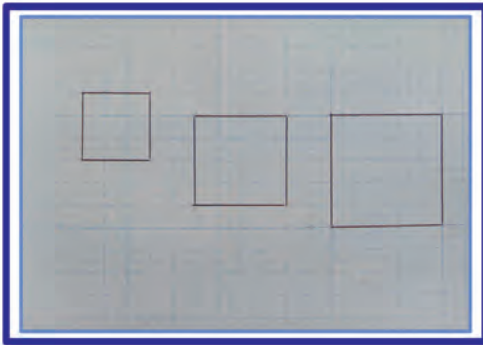
مداد

کاربن

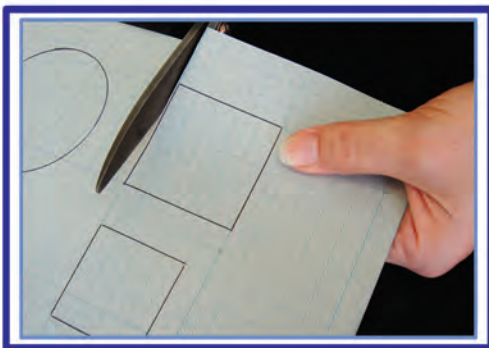
طلق (طلق رادیولوژی و یا طلق پوشه های پلاستیکی)

مراحل انجام کار:

۱- به کمک خط کش و مداد تعدادی مربع در اندازه های مختلف روی مقوا رسم کنید.

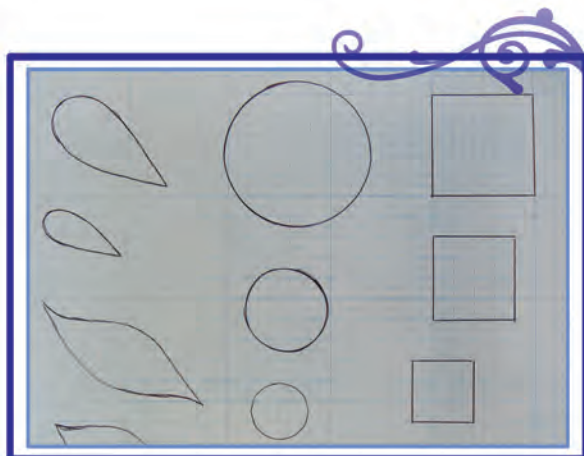
۲- با استفاده از قیچی با دقت از روی خطوط ببرید.

۳- با استفاده از اشیاء گرد چون مدادتراش و استکان و... تعدادی دایره در اندازه های مختلف روی مقوا بکشید.

۴- با استفاده از قیچی با دقت از روی خطوط ببرید و دایره های بدست آمده را دسته بندی و مرتب کنید.

۵- با کمک مربی خود تعدادی طرح های بیضی - اشک - برگ - قلب و... تهیه کنید و به وسیله کاربن آن ها را روی مقوا منتقل کنید.

۶- با قیچی و به دقت از روی خطوط ببرید و شکل های بریده شده را دسته بندی و مرتب کنید.

۷- تمامی گام های قبل را بر روی طلق رادیولوژی تجربه کنید. الگوهای طلقی استحکام بیشتری دارند.

طلق های رادیولوژی را قبل از مصرف شسته و کاملاً بی رنگ کنید.

هنگام استفاده از رنگ روغنی پنجره کلاس را باز و یا دستگاه تهویه را روشن کنید.

قرار دادن الگو بر روی خمیر و برش آن

وسایل و مواد مورد نیاز:

خمیر آماده شده در فعالیت شماره ۳
الگوی آماده شده در فعالیت شماره ۵

چاقو

وردنه

پلاستیک ضخیم

وازلین

مراحل انجام کار:

- ۱- دست ها را به دقت با آب و صابون بشوئید سپس با کمی وازلین چرب نمایید.
- ۲- خمیر را از کیسه نایلونی به مقدار مورد نیاز خارج کرده و خوب ورز دهید.

۳- پلاستیک ضخیم را روی میز مقابل خود پهن کنید.

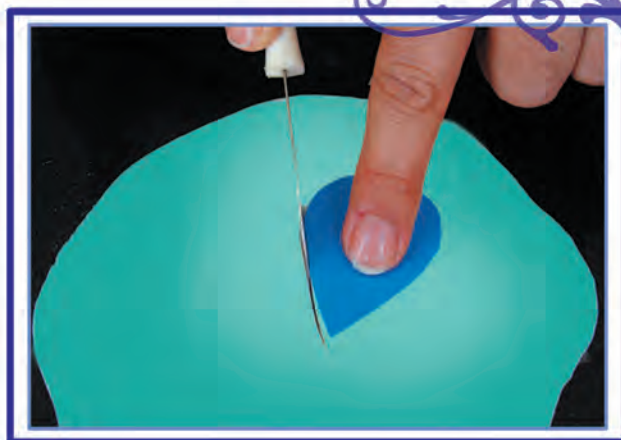
۴- سطح پلاستیک را با کمی وازلین چرب کنید.

۵- خمیر را به کمک وردنه روی پلاستیک پهن کنید. به نحوی که قطر خمیر ۵/ + سانتی متر باشد.

۶- الگو را روی خمیر قرار دهید و با کمک چاقو از کنار الگو، خمیر را برش دهید.

تمرین:

فعالیت برش زدن را با الگوهای مختلف تمرین کنید. خمیرهای برش زده خود را با الگوی اولیه مقایسه کنید. در صورت وجود اشکال علت آن را با کمک مربی خود بررسی کنید.

هنگام کار با چاقو فاصله مناسب انگشتان دست را با لبه چاقو رعایت کنید.

درس هشتم

ساخت تابلوی گل پنج پر

وسایل و مواد مورد نیاز:

خمیر به رنگ های متنوع
وازلین
الگوهای آماده شده برگ، گل برگ
چاقو
چسب چوب
گیره برای آویزان کردن تابلو
وردنه

یک قطعه کاشی به ابعاد 20×15 سانتی متر

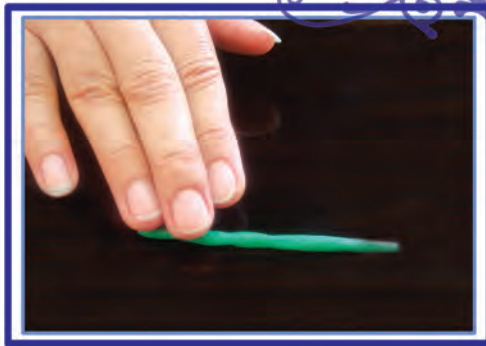
مراحل انجام کار:

۱- ابتدا خمیر را ورز دهید.
و با وردنه پهن کنید.

۲- مطابق با طرح ارائه شده الگوها را به ترتیب روی خمیر قرار داده
و به تعداد مورد نیاز برش بزنید.

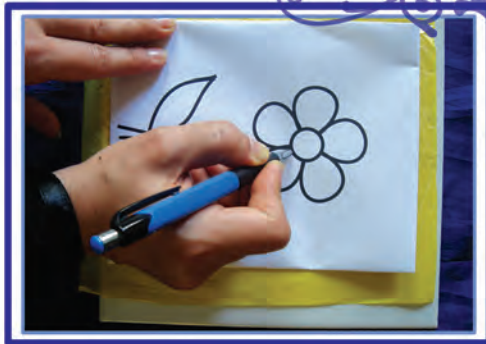

۳- برای ساقه گل از یک قطعه خمیر لوله ای شکل به طول تقریبی ۷ سانتی متر و قطر ۵/۵ سانتی متر استفاده کنید.

۴- قبل از چسباندن طرح بر روی کاشی ابتدا جهت گیره تابلو را برای آویزان کردن مشخص و گیره را وصل کنید.

۵- با استفاده از کاربن طرح را بر روی کاشی منتقل کنید.

۶- قطعات طرح را با استفاده از چسب به ترتیب بر روی کاشی بچسبانید.

تمرین:

با استفاده از الگوهای آماده شده برش بر روی خمیر را به تعداد بیشتری انجام دهید، تا در فعالیت های بعدی از آن ها استفاده کنید.

درس هشتم

استفاده از الگوهای قالبی در ساخت گل

وسایل و مواد مورد نیاز:

خمیر به رنگ های متنوع
یک قطعه کاشی دیوار یا فیبر
وردنه
قالب های (شیرینی پزی) برگ و گل برگ
خلال دندان
وازلین

مراحل انجام کار:

- ۱- ابتدا مقداری از خمیر را ورز دهید.
- ۲- خمیر را به کمک وردنه به قطر ۵/۰ سانتی متر باز کنید.

۳- قالب برگ را چرب کنید.

۴- قالب را بر روی خمیر قرار داده با کمی فشار خمیر را برش بزنید.

۵- برگ قالب زده را به وسیله خلال دندان رگبرگ بزنید.
مطابق طرح به تعداد مورد نیاز برگ تهیه کنید.

۶- برگ ها را در جای مناسبی بر روی پارچه قرار دهید تا خشک بشود.
۷- گل برگهای گل را نیز به تعداد مورد نیاز مطابق با مراحل ساخت برگ قالب بزنید و برای خشک شدن در جای مناسب قرار دهید.

۸- قبل از چسباندن گل روی زمینه کار، به وسیله کاربن نقشه را بر روی کاشی انتقال دهید.

۹- مطابق با طرح ارائه شده قطعات گل را با چسب چوب روی کاشی یا فیبر بچسبانید.

شما با یادگیری استفاده از الگوهای قالبی در ساخت گل می توانید کارهای تزئینی دیگری را روی برخی از وسایل خود انجام دهید.
در صفحات بعد شما را با چند نمونه کار تزئینی آشنا می کنیم.

درس نهم

تزئین جعبه‌ی زیورآلات

وسایل و مواد مورد نیاز:

خمیر در رنگ های متنوع

قالب در طرح ها و سایزهای متفاوت

چسب چوب

جعبه مقوایی کوچک

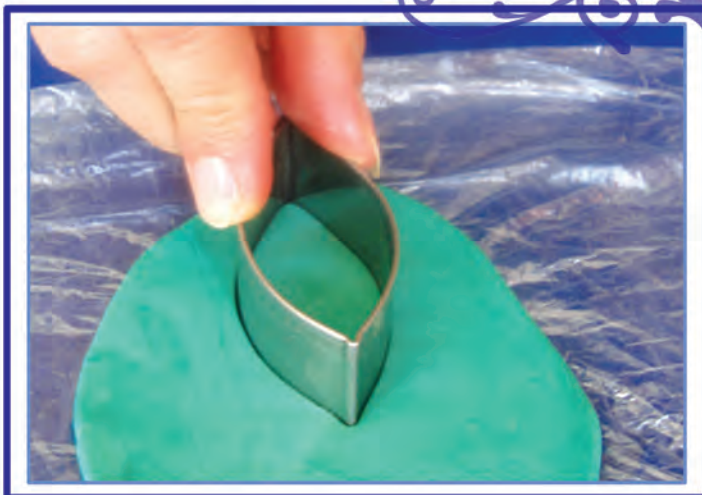
وازلین

وردنه

مراحل انجام کار:

۱- به تعداد مورد نیاز برگ ها را قالب بزنید و در محلی مناسب قرار دهید تا خشک شود.

۲- با استفاده از قالب های دیگر چند طرح دیگر را آماده کنید.

- ۳- به تعداد مورد نیاز گلوله خمیر به اندازه نخود برداشته و با فشار انگشت آن را تخت نمایید.
- ۴- مطابق تصویر گل های آماده را با چسب چوب روی جعبه بچسبانید و در پایان دایره های کوچک را نیز به مرکز گل ها بچسبانید.

شما از انواع جعبه چون جعبه کفش، شیرینی، جعبه های چوبی می توانید استفاده کنید.

تزئین قاب عکس

درس دهم

وسایل و مواد مورد نیاز:

خمیر در رنگ های متنوع

قالب قلب، اشک (سایز کوچک و متوسط)، برگ

وردنه

وازلین

چسب چوب

قاب عکس چوبی

مراحل انجام کار:

۱- مطابق با طرح و به تعداد مورد نیاز برگ و گلبرگ تهیه کنید

۲- قبل از خشک شدن آن ها را با استفاده از چسب چوب روی قاب عکس بچسبانید.

تزئین گلدان سفالی

وسایل و مواد مورد نیاز:

خمیر در رنگ زرد

قالب ماه و ستاره

گلدان سفالی (استوانه ای متوسط)

وردنه

وازلین

چسب چوب

رنگ گواش (سرمه ای)

مراحل انجام کار:

۱- گلدان سفالی را مقابل خود قرار داده و با رنگ گواش رقیق شده آن را به دقت رنگ آمیزی کنید.

۲- کمی صبر کنید تا رنگ گواش روی گلدان خشک شود.

۳- خمیر زرد رنگ را به کمک وردنه به قطر ۵/۰ سانتی متر باز کنید و به تعداد مورد نیاز قالب ماه و ستاره بزنید.

۴- قطعات را قبل از خشک شدن به

دلخواه با کمک چسب چوب بر روی گلدان سفالی بچسبانید.

دانش آموزان عزیز شما با یادگیری ساخت گل های چینی می توانید
محیط زیبایی را در اطراف خود ایجاد کنید.

